

Maankohoamisrannikon primaarisuknessio- vaiheiden luonnontilaiset metsät

Naturliga primärskogar vid landhöjningskuster

Koodi: 9030

Luontodirektiivin luontotyyppi (liite I)

Luontodirektiivin ensisijaisesti suojeltu luontotyyppi

BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, kehityssuunta heikkenevä

Luonnehdinta

Maankohoamisrannikon primaarisuknessiovaiheiden luonnontilaiset metsät ovat pensaikkoja ja metsiä, jotka syntyvät, kun merestä kohoava ja veden alta paljastuva maa saa kasvipeitteen. Niiden synty liittyy Suomen rannikolla edelleen jatkuvaan maankohoamiseen. Primaarisuknessiometsät muodostavat kehityssarjoja, jotka alkavat rannanläheisistä pensaikoista ja lehtometsistä muuttuen kehityksen edetessä karummiksi havumetsiksi. Luonnontilassa tällaisia kehityssarjoja voidaan pitää primaarisuknessiometsinä niin kauan, kunnes maaperä on muuttunut havumetsävyöhykkeelle ominaiseksi happamaksi podsolimaaksi, mikä kestää yli tuhat vuotta. Primaarisuknessiometsiä voi siksi olla kaukanakin nykyisestä merenrannasta, mutta useimmiten kehityssarjat ovat katkenneet ihmisen toimien kuten rakentamisen tai avohakuiden seurauksena.

Primaarisuknessiometsien puusto, kasvillisuus ja muu lajisto vaihtelevat kehityssarjan eri osissa sekä maaperän mukaan. Nuorissa pensaikkovaiheissa kasvaa muun muassa tyniä, pajuja, leppiä, hieskoivua ja pihlajaa. Lehdot ovat lehtipuuvaltaisia ja rehevän ruoho- ja heinäkasvillisuuden vallitsemia. Vähitellen maaperän karuuntuessa havupuut ja kangasmetseille ominainen varpuvaltainen kasvillisuus valtaavat alaa. Metsissä on usein pieniä soita. Primaarisuknessiometsä on luontotyyppiyhdistelmä, jonka kanssa päällekkäisinä luontodirektiivin tyypeinä esiintyvät usein muun muassa 'lehdot' ja 'metsäluhdat'.

Primaarisuknessiometsien luonnontilan kannalta keskeisiä piirteitä ovat kehityssarjan pituus ja eheys, puustorakenteen luonnontilaisuus, lahopuun runsaus ja ojittamattomuus.

Levinneisyys

Primaarisuknessiometsiä on Pohjanlahden rannikolla ja saaristossa Hankoniemen ja Tornion välillä. Edustavimpia metsäsarjat ovat siellä, missä maankohoaminen on nopeinta eli Merenkurkussa ja Perämerellä (n. 8 mm vuodessa). Suomenlahdella maankohoaminen on niin hidasta (n. 2 mm vuodessa), ettei primaarisuknessiometsien kehityssarjoja synny.

Nykytila ja uhkatekijät

Primaarisuknessiometsistä on etenkin mannerrannoilla jäljellä vain rippeitä, koska rakentaminen, avohakkuut ja ojitukset ovat katkaisseet metsäsarjoja ja muuttaneet metsiä niin paljon, ettei niitä voida enää pitää primaarisuknessiometsinä. Saariston suojelualueilla tilanne on parempi, mutta saaristossa kehityssarjat eivät voi kasvaa niin pitkiksi kuin mantee-reella, koska saarten koko on rajoittava tekijä. Primaarisuknessiometsiä on perinteisesti laidunnettu, eikä laidunnus heikennä luontotyyppin laatua. Tulevaisuuden uhkatekijöinä ovat intensiivinen metsätalous ja asutuksen ja teiden rakentaminen. Jos maankohoaminen ilmastonmuutoksen takia hidastuu, muuttuu metsäsarjojen kehitys.

Kuva: Arto Hämäläinen